

Remiss

Datum 2025-11-18

Dnr 2025-003172
2024-000123

Handläggare

Jonas Svensson
Avdelningen för vattenresursförvaltning
jonas.svensson@havochvatten.se

Stina Lindqvist
Avdelningen för miljöanalys
stina.lindqvist@havochvatten.se

Sändlista enligt bilaga

Remiss om ändring av Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2019:25) om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten och föreskrifter (HVMFS 2015:26) om övervakning av ytvatten enligt vattenförvaltningsförordningen

Havs- och vattenmyndigheten önskar ta del av era synpunkter på bifogat förslag till föreskrifter och konsekvensutredning. Förslaget gäller:

Dnr 2025-003172: Ändring i föreskrifter HVMFS 2019:25

Förslagen på ändringar omfattar i huvudsak ett nytt förslag på bedömningsgrund för kvalitetsfaktorn Förurning i sjöar och vattendrag (Bilaga 2, kap. 5 och 6) samt ett reviderat sätt att beräkna kvalitetsfaktorn Näringsämnen kust (Bilaga 5, kap. 2) vilket omfattar ett nytt steg där kväve respektive fosfor framställs i två separata parametrar. Remissen omfattar också förslag på mindre ändringar i föreskrifterna avseende 1 kap. 2 och 3 §§ Allmänna bestämmelser samt 2 kap. 3, 4 och 9 §§ Klassificering.

Eventuella frågor om förslaget kan ställas till Jonas Svensson (010-698 6022, jonas.svensson@havochvatten.se).

Berörda bilagor

Bilaga 1: Ändring i HVMFS 2019:25
Bilaga 2: Konsekvensutredning HVMFS 2019:25
Bilaga 5: Sändlista

Dnr 2024-000123: Ändring i föreskrifter HVMFS 2015:26

Förslagen på ändringar gäller övervakning kopplat till det reviderade dricksvattendirektivet (EU) 2020/2184 och andra förtydliganden av föreskrifterna.

Havs- och vattenmyndigheten har för avsikt att publicera en vägledning för HVMFS 2015:26 som remitteras samtidigt som föreskriftsändringarna till vattenmyndigheterna, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Naturvårdsverket, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI).

Berörda bilagor

Bilagor, alla mottagare:

Bilaga 3: Ändring i HVMFS 2015:26

Bilaga 4: Konsekvensutredning HVMFS 2015:26

Bilaga 5: Sändlista

Bilaga till vattenmyndigheterna, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Naturvårdsverket, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI):

Bilaga 7: Övervakning av ytvatten - Vägledning för tillämpning av 7 kap. 1 § och 9 kap. 2 § vattenförvaltningsförordningen (2004:660) samt Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2015:26) om övervakning av ytvatten

Eventuella frågor om förslaget kan ställas till Stina Lindqvist (010-698 6454, stina.lindqvist@havochvatten.se) eller Suzanne Furborg (010-698 6209, suzanne.furborg@havochvatten.se). Ange kontaktinformation i form av telefonnummer och e-postadress.

Remissvar ska ha inkommit till Havs- och vattenmyndigheten senast den 2026-02-02

Förslagen föreslås träda i kraft den 2026-03-31

Havs- och vattenmyndigheten ser helst att svaret skickas med e-post till havochvatten@havochvatten.se i mallen för remissvar (bilaga 6). Ange ärendets diarienummer i e-postmeddelandets ärendemening.

Denna remiss har beslutats av avdelningscheferna Niclas Törnell och Thomas Klein efter föredragningar av enhetschefen Mikael Krysell och utredaren Jonas Svensson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även utredaren Stina Lindqvist och verksjuristerna Fredrik Gustafsson samt Ramona Liveland medverkat.

Niclas Törnell

Thomas Klein

Mikael Krysell

Jonas Svensson

Bakgrund och syfte

Skäl för revidering av HVMFS 2019:25

Förslagen på ändringar omfattar dels ett nytt förslag på bedömningsgrund för kvalitetsfaktorn Förurning i sjöar och vattendrag (Bilaga 2, kap. 5 och 6) dels ett nytt sätt att beräkna kvalitetsfaktorn Näringsämnen kust (Bilaga 5, kap. 2) vilket omfattar ett nytt steg där kväve respektive fosfor framställs i två separata parametrar.

Enligt vattendirektivet¹ åligger det medlemsländerna att revidera bedömningsgrunder som behövs för klassificeringen när behov av detta föreligger. Tillvägagångssätt för bland annat framtagande av sådana bedömningsgrunder finns i EU-gemensam vägledning. De ändringar som nu är aktuella handlar i huvudsak om revidering av bedömningsgrunder för sjöar, vattendrag och kust i bilagor till Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter HVMFS 2019:25. Dessa bedömningsgrunder används för att fastställa referensförhållanden och för att genomföra klassificeringen som i sin tur ger underlag till normsättningen. Ändringarna i föreskrifterna överensstämmer med de krav som följer av vattendirektivet av att införa bedömningsgrunder som ger grund för korrekt klassificering och normsättning samt rapportering av detsamma. Bedömningsgrunderna är också framtagna i enlighet med vad som anges i EU-gemensam vägledning.

Externremissen omfattar också förslag på mindre ändringar i föreskrifterna som omfattar 1 kap. 2 och 3 §§ Allmänna bestämmelser samt 2 kap. 3,4 och 9 §§ Klassificering. Dessa ändringar bör betraktas vara av redaktionell natur och görs med anledning av ändringar föreslagna i HVMFS 2015:26. Konsekvenser av dessa ändringar beskrivs i bilaga 4.

Kvalitetsfaktorn Förurning i sjöar och vattendrag

Förslaget till ny bedömningsgrund för Förurning är ett resultat av flerårigt utredningsarbete under ledning av SLU i samarbete med forskare från Norge och även Finland. Konsekvenserna av förslaget beskrivs utförligt då de medför omvärdering av tidigare underlag och bedömningar inom ramen för den nationella kalkningsverksamheten i sjöar och vattendrag (bilaga 2). Ett flertal underlagsrapporter kan kopplas till förslaget.^{2,3}

Föreslagen förändring av bedömningsgrunderna för Förurning sjöar och vattendrag syftar för Sveriges del till att:

- Följa upp miljömålet "Bara naturlig förurning",
- bedöma förurningspåverkan från deposition och skogsbrukets förurning av marken relaterat till ett referensvärde i både kalkade och okalkade vatten,
- statusklassificera mänskligt framkallad fysikalisk-kemiska surhetsneutraliserande förmåga (förurning) enligt vattendirektivets bilaga 5,

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område

² Fölster, J m. fl. (2018). Bedömningsgrunder för fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer i sjöar och vattendrag. Förslag till revidering av föreskrift HVMFS 2013:19. SLU, Vatten och miljö: Rapport 2018:10. <https://publications.slu.se/?file=publ/show&id=96403>

³ Fölster, J., m. fl. (2021). "Acidified or not? A comparison of Nordic systems for classification of physicochemical acidification status and suggestions towards a harmonised system. SLU, Vatten och miljö: Rapport 2021:1. <https://publications.slu.se/?file=publ/show&id=110355>

- åstadkomma mer tillförlitliga bedömningar med förbättrad metod,
- följa EU-rekommendationer om att bättre harmonisera med interkalibrerade klassgränser (status) för biologiska kvalitetsfaktorer samt
- ge stöd för kalkningsverksamhetens behov av att anpassa kalkningen till minskad depositionen och prioritering till områden där kalkningen gör mest nytta.

Kvalitetsfaktorn Näringsämnen i kust

Konsekvenserna av förslaget till uppdelning av separata parametrar för kväve respektive fosfor innebär en mindre ändring i beräkningen av kvalitetsfaktorn med små predikterade ändringar avseende klassificering av status (bilaga 2). Detta förslag och dess konsekvenser har också tidigare beskrivits i remiss från Havs- och vattenmyndigheten 2018.^{4,5}

Föreslagen förändring av bedömningsgrunderna för Näringsämnen kustvatten syftar för Sveriges del till att:

- Sammanväga ingående parametrar för kväve och fosfor var för sig och generera en separat status för respektive näringsämne kväve och fosfor,
- utvärdera vilket av näringsämnena som bidrar till att eventuellt sänka fysikalisk-kemisk status och vidare ekologisk status för en kustvattenförekomst vilket genererar ett mera kostnadseffektivt åtgärdsarbete,
- Sveriges kustvatten kan mera adekvat följas upp avseende effekter av åtgärder och generellt av utvecklingen av miljökvalitet samt att
- uppdelningen medger en överensstämmelse med gällande rapporteringskrav till EU-kommissionen vilket idag inte kan tillgodoses.

Skäl för revidering av HVMFS 2015:26

Ändringar föreslås vad gäller övervakning kopplat till det reviderade dricksvattendirektivet (EU) 2020/2184 och andra förtydliganden av föreskrifterna.

Ett reviderat dricksvattendirektiv

Ett reviderat dricksvattendirektiv, direktiv (EU) 2020/2184, beslutades år 2020. I direktivet ställs krav på en riskbaserad metod för dricksvattensäkerhet som omfattar hela försörjningskedjan från uttagpunkter för dricksvatten till fastighetsinstallation.

Artikel 8 i det nya dricksvattendirektivet ställer krav på att det utförs en riskbedömning, riskhantering och riskbaserad övervakning i tillrinningsområdet för uttagpunkt för dricksvatten. Syftet är att förebygga risker och se till att åtgärder för att uppfylla kraven på dricksvattenkvalitet i första hand vidtas vid utsläppskällan. Detta förväntas bidra till att nya risker kan identifieras och hanteras i ett tidigare skede för att förebygga och kontrollera riskerna, minska den beredningsnivå som krävs, samt till ett mer kostnadseffektivt åtgärdsarbete.

⁴ Remiss från 2018 om ändring. <https://www.havochvatten.se/om-oss-kontakt-och-karriar/om-havs--och-vattenmyndigheten/remisser-fran-hav/remisser/2018-04-25-remiss-om-revidering-av-foreskrifter-hvmfs-201319-om-klassificering-och-miljokvalitetsnormer-avseende-ytvatten.html>

⁵ Konsekvensutredning från 2018 (se sid 4-5).
<https://www.havochvatten.se/download/18.71541698162ec92e32ede830/1708780622200/konsekvensutredning-HVMFS-2013-19.pdf>

Artikel 18.1 b dricksvattendirektivet ställer även krav på att medlemsstaterna vart sjätte år ska rapportera information till EU-kommissionen om den riskbedömning och riskhantering, inklusive övervakning, som utförts i enlighet med artikel 8.

År 2024 genomfördes förändringar i vattenförvaltningsförordningen och i 5 kap. miljöbalken med anledning av dricksvattendirektivet. Ändringarna i förordningen medför behov av tillägg i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter. De föreslagna ändringarna i föreskrifterna syftar till att säkerställa att följande krav, avseende ytvatten, omhändertas av vattenmyndigheterna:

- Tillrinningsområden för uttagspunkt för dricksvatten omfattas av övervakning av parametrar som ska bedömas om de kan utgöra en risk för människors hälsa genom användning av dricksvatten eller leda till otillåten försämring av kvaliteten på dricksvatten utifrån riskbedömningen enligt 4 a kap. 1 § vattenförvaltningsförordningen.
- Dokumentation av övervakning i tillrinningsområden för uttagspunkt för dricksvatten.

Omfattningen av övervakningen ska utgå från vattenmyndigheternas bedömning av risker i tillrinningsområden för uttagspunkt för dricksvatten. Havs- och vattenmyndigheten avser att föreslå att ett undantag införs från kravet att genomföra riskbedömning i tillrinningsområdet för uttagspunkter för dricksvatten för uttag mindre än 10 m³ per dygn eller som försörjer färre än 50 personer i HVMFS 2017:20, utifrån det bemyndigande myndigheten har enligt 4 a kap. 6 § 2 p. vattenförvaltningsförordningen.

Behov av förtydliganden av de befintliga föreskrifterna (HVMFS 2015:26)

Artikel 8 i vattendirektivet och artikel 3 i prioämnesdirektivet⁶ ställer krav på övervakning av bland annat ytvatten. Direktiven har implementerats i Sverige genom bland annat bestämmelser i vattenförvaltningsförordningen och i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter. Havs- och vattenmyndigheten har utvärderat de befintliga föreskrifterna (HVMFS 2015:26), och bedömer att delar av föreskrifterna bör ändras och förtydligas, vilket även medför behov av ändring av Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2019:25) om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten. De föreslagna ändringarna syftar till att tydliggöra de minimikrav som ställs på övervakningsprogrammen i syfte att både undvika överimplementering och att säkerställa att minimikrav uppfylls.⁷

De ytterligare ändringar i föreskrifter som föreslås syftar till att revidera:

- krav på tillförlitlighet för resultat från kontrollerande och operativ övervakning
- reglering kring avslut av operativ och undersökande övervakning
- tillämpning av statistiska begrepp
- val av kvalitetsfaktorer och övervakningsfrekvens
- definition av övervakningsstation och begreppet provtagningsplats
- definitioner av kontrollerande, operativ och undersökande övervakning

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/105/EG av den 16 december 2008 om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område

⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2000/60 av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2008/105 av den 16 december 2008 om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område samt rådets direktiv (EU) 2009/90 av den 31 juli 2009 om bestämmelser om tekniska specifikationer och standardmetoder för kemisk analys och övervakning av vattenstatus.

- andra redaktionella ändringar i syfte att förtydliga föreskrifterna.

Havs- och vattenmyndighetens föreslagna föreskriftsändringar med motivering

Föreskrifter som berörs

Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2019:25) om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten

Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2015:26) om övervakning av ytvatten enligt vattenförvaltningsförordningen

Bemyndigande

3 kap. 4 §, 4 kap. 8 §, 4 a kap. 6 och 7 §§, 7 kap. 2 och 3 §§ och 9 kap. 4 § vattenförvaltningsförordningen

Ändring och motivering

Nuvarande och föreslagna lydelse i föreskrifterna framgår av bilaga 1 och 3. Motivering till ändring framgår av bilaga 2 och 4.

Bilagor, alla mottagare:

Bilaga 1: Ändring i HVMFS 2019:25

Bilaga 2: Konsekvensutredning HVMFS 2019:25

Bilaga 3: Ändring i HVMFS 2015:26

Bilaga 4: Konsekvensutredning HVMFS 2015:26

Bilaga 5: Sändlista

Bilaga 6: Svarsmall

Bilaga till vattenmyndigheterna, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Naturvårdsverket, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI):

Bilaga 7: Övervakning av ytvatten - Vägledning för tillämpning av 7 kap. 1 § och 9 kap. 2 § vattenförvaltningsförordningen (2004:660) samt Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2015:26) om övervakning av ytvatten